

BỘ VĂN HÓA THỂ THAO VÀ DU LỊCH
TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
Khoa Văn hóa Du lịch

CÁC DI TÍCH ĐỀN THỜ NHÀ TRẦN VỚI
PHÁT TRIỂN DU LỊCH THÁI BÌNH

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

Giảng viên hướng dẫn : TS. Dương Văn Sáu
Sinh viên thực hiện : Nguyễn Thị Huyền Phin

Hà Nội, tháng 5 năm 2012

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	6
Chương 1	10
HỆ THỐNG DI TÍCH ĐỀN THỜ NHÀ TRẦN Ở THÁI BÌNH	10
1.1. Khái quát về tỉnh Thái Bình	10
<i>1.1.1. Vị trí địa lý, điều kiện tự nhiên:</i>	10
<i>1.1.2. Dân cư, văn hóa, lịch sử Thái Bình</i>	12
1.2. Khái quát chung về hệ thống di tích đền thờ nhà Trần ở Thái Bình	16
<i>1.2.1. Lịch sử hình thành và phát triển của hệ thống di tích đền thờ nhà Trần ở Thái Bình</i>	16
<i>1.2.2. Quần thể di tích đền thờ nhà Trần ở Thái Bình</i>	19
1.3. Lễ hội tại các di tích đền thờ nhà Trần ở Thái Bình	29
<i>1.3.1. Khái niệm lễ hội</i>	29
<i>1.3.2. Mục đích, ý nghĩa của lễ hội</i>	30
<i>1.3.3. Diễn trình Lễ hội của các di tích đền thờ nhà Trần ở Thái Bình</i> ..	33
1.4. Tiểu kết chương 1	45
Chương 2: MỐI TƯƠNG QUAN GIỮA CÁC DI TÍCH ĐỀN THỜ NHÀ TRẦN Ở THÁI BÌNH	47
2.1. Giá trị của các di tích đền thờ nhà Trần và lễ hội tại các di tích	47
<i>2.1.1. Giá trị của hệ thống di tích đền thờ nhà Trần xét từ góc độ lịch sử - văn hóa</i>	47
<i>2.1.2. Giá trị của hệ thống di tích đền thờ nhà Trần xét từ góc độ tâm linh</i>	48
<i>2.1.3. Giá trị của hệ thống di tích đền thờ nhà Trần xét từ góc độ du lịch tâm linh, văn hóa lịch sử</i>	50
2.2. Mối tương quan giữa các di tích đền thờ nhà Trần ở Thái Bình	51
<i>2.2.1. Mối quan hệ về vị trí địa lý (Vị trí, Khoảng cách, Giao thông)</i> .51	
<i>2.2.2. Mối quan hệ về Đối tượng, nhân vật được thờ trong các di tích</i>	52

2.2.3. <i>Mối quan hệ về Lịch sử hình thành và phát triển</i>	53
2.2.4. <i>Mối quan hệ về hoạt động tại các di tích</i>	54
2.2.5. <i>Các quan hệ khác</i>	55
2.3. Tiểu kết chương 2	55
Chương 3: THỰC TRẠNG VÀ ĐỊNH HƯỚNG BẢO TỒN, KHAI THÁC HỆ THỐNG DI TÍCH ĐỀN THỜ NHÀ TRẦN Ở THÁI BÌNH ĐỂ PHÁT TRIỂN DU LỊCH	56
3.1. Thực trạng các hoạt động ở các di tích đền thờ nhà Trần ở Thái Bình ...	56
3.1.1. <i>Hoạt động tu bổ và xây dựng tại các di tích</i>	56
3.1.2. <i>Hoạt động tổ chức lễ hội tại các di tích</i>	61
3.1.3. <i>Tổ chức quản lý hoạt động tại các di tích</i>	64
3.2. Định hướng giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị các di tích đền thờ Nhà Trần ở Thái Bình	69
3.2.1. <i>Định hướng phát triển đối với các di tích đền thờ Nhà Trần ở Thái Bình</i>	69
3.2.2. <i>Các giải pháp cơ bản</i>	70
3.2.3. <i>Một số chương trình du lịch tiêu biểu ở Thái Bình</i>	79
3.3. Tiểu kết chương 3	79
KẾT LUẬN	82
TÀI LIỆU THAM KHẢO	84
PHỤ LỤC	85

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Mỗi dân tộc, mỗi quốc gia đều có những di tích ghi dấu về các nhân vật, sự kiện lịch sử quan trọng đã xảy ra trong quá khứ. Ở các di tích đó cũng thường có những lễ hội riêng vừa là tưởng niệm một sự kiện trọng đại của cộng đồng hay tưởng nhớ một thủ lĩnh có công lớn với dân với nước hoặc với tôn giáo mà mình phụng sự.

Đất nước Việt Nam ta đã trải qua biết bao thế kỉ đấu tranh chống giặc ngoại xâm và xây dựng bảo vệ đất nước. Trải qua nhiều triều đại vua, nhiều nhà nước được hình thành, có biết bao anh hùng dân tộc đã trở thành huyền thoại và đi sâu vào đời sống tâm linh của người dân Việt Nam ta. Những công trình kiến trúc được xây dựng để thờ phụng những người có công với nước với dân, những ngôi đền được xây dựng gắn liền với đó là những lễ hội được tổ chức để tưởng nhớ và bày tỏ lòng thành kính, biết ơn.

Thái Bình là một tỉnh thuộc đồng bằng sông Hồng, tuy còn là một tỉnh nghèo, chưa phát triển về công nghiệp và ngành du lịch, song đang từng bước thay da đổi thịt với hoạt động du lịch tâm linh bởi đây là vùng đất có nhiều di tích lịch sử được nhà nước công nhận là di tích lịch sử văn hóa quốc gia. Hệ thống các di tích lịch sử gắn với nhà Trần là các quần thể di tích đền thờ đang là điểm thu hút khách du lịch thập phương về với Thái Bình. Trong không nhiều các tiềm năng du lịch thì các di tích Nhà Trần ở Thái Bình là một trong những tiềm năng văn hóa - lịch sử quan trọng để góp phần phát triển các loại hình du lịch văn hóa - tâm linh trên địa bàn nổi danh là tỉnh lúa của đồng bằng châu thổ Bắc Bộ. Bài khóa luận này là sự tìm hiểu và đánh giá về các di tích như: Khu di tích Đền thờ vương triều nhà Trần (Hung Hà), đền Đồng Bằng (Quỳnh Phụ), đền Hét (Thái Thụy), đền A Sào (Quỳnh Phụ)...để liên kết

những di tích di tích đó tạo thành tuyến du lịch phát triển loại hình du lịch tâm linh tại Thái Bình. Chính vì vậy, em đã chọn đề tài “Các di tích đền thờ nhà Trần với phát triển du lịch Thái Bình”.

2. Mục đích nghiên cứu

Là một sinh viên Khoa Văn hóa Du lịch của trường Đại học Văn hóa Hà Nội, em luôn muốn tìm hiểu về những di tích lịch sử của địa phương và đất nước. Bên cạnh đó sẽ có cơ hội để quảng bá về hình ảnh quê hương đất nước mình với khách du lịch khắp bốn phương. Những ngôi đền thờ phụng những anh hùng dân tộc, những lễ hội đặc sắc sẽ là điểm thu hút khách du lịch tham gia hành trình du lịch tâm linh thú vị.

Bài khóa luận sẽ giúp:

- Tìm hiểu, nghiên cứu về các di tích và lễ hội truyền thống được tổ chức tại các di tích gắn với nhà Trần ở Thái Bình.
- Mối quan hệ giữa các di tích đền trong hoạt động du lịch, tìm ra những giải pháp thiết thực phát triển loại hình du lịch tâm linh ở Thái Bình.
- Đánh giá tầm quan trọng và ý nghĩa xét từ góc độ lịch sử, văn hóa và kinh tế du lịch

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu:

Hệ thống di tích đền thờ nhà Trần ở Thái Bình mà trọng tâm là quần thể di tích lịch sử đền Đồng Bằng ở xã An Lễ, huyện Quỳnh Phụ và cụm di tích đền Trần thuộc xã Tiến Đức huyện Hưng Hà của tỉnh Thái Bình cùng với những sinh hoạt tôn giáo, tín ngưỡng cũng như các lễ hội đặc sắc của những di tích này. Nghiên cứu về các di tích lịch sử gắn với nhà Trần ở tỉnh Thái Bình trong giai đoạn hiện nay cũng như thực trạng hoạt động du lịch tại các di tích Nhà Trần ở Thái Bình hiện nay.

4. Tình hình nghiên cứu

Là những di tích trọng điểm của Thái Bình nên quần thể di tích Nhà

Trần ở Thái Bình đã được quan tâm nghiên cứu sâu sắc. Nhiều đề tài nghiên cứu về đền Đồng Bằng, cụm di tích đền Trần cũng như có nhiều bài viết về các di tích gắn với nhà Trần. Lễ hội dân gian nói chung và lễ hội tại các di tích đền thờ nhà Trần nói riêng đáp ứng những nhu cầu phát triển văn hóa là một vấn đề cấp thiết không chỉ với giới nghiên cứu mà cơ bản đáp ứng nhu cầu lễ hội và du lịch tâm linh của con người, vì lợi ích cộng đồng địa phương và toàn dân tộc.

Đã có đề tài nghiên cứu nhưng chưa thực sự đi sâu vào từng địa phương và đặc biệt với các sinh hoạt tôn giáo tín ngưỡng cũng như lễ hội ở đền Đồng Bằng (Quỳnh Phụ) hay cụm di tích đền thờ nhà Trần (Hưng Hà). Thực tế cho thấy hoạt động văn hóa - tín ngưỡng cũng như hoạt động lễ hội tại các di tích này đang chịu nhiều sức ép, tác động cả chủ quan và khách quan dẫn đến nguy cơ giảm đi các giá trị truyền thống lâu đời của một vùng đất địa linh nhân kiệt nên cần một sự tổ chức quản lý hợp lý để cơ sở vật chất cũng như lễ hội truyền thống tại các di tích này tồn tại và phát triển một cách bền vững. Khai thác các di tích này với tư cách những điểm tham quan du lịch của Thái Bình.

Trong tình hình ấy, đề tài khóa luận sẽ góp thêm tiếng nói để giới thiệu về cụm di tích lịch sử gắn với nhà Trần tỉnh Thái Bình với du khách thập phương, góp phần vào sự phát triển của du lịch Thái Bình trước mắt cũng như lâu dài.

5. Phương pháp nghiên cứu

- Thu thập thông tin từ sách báo, internet.
- Kế thừa những thành tựu của các đề tài đã nghiên cứu trước đó.
- Sử dụng phương pháp điền dã, quan sát, mô tả, ghi chép để thu thập thông tin.

6. Dự kiến kết quả nghiên cứu sẽ đạt được

Kết quả nghiên cứu là một tập hợp thông tin, tư liệu khá đầy đủ và quan trọng về quần thể các di tích Nhà Trần ở Thái Bình; từ đó sẽ góp phần:

- Bảo tồn, phát huy giá trị các di tích lịch sử văn hóa dân tộc
- Bổ sung nguồn tư liệu cho việc nghiên cứu tìm hiểu về đền Đồng Bằng và các di tích đền gắn với nhà Trần ở Thái Bình.
- Giới thiệu về tiềm năng phát triển du lịch tâm linh trên địa bàn tỉnh.
- Khảo sát, đánh giá thực trạng hoạt động du lịch tại các di tích Nhà Trần ở Thái Bình, chỉ ra những kết quả đã đạt được cùng với những khó khăn đang đặt ra. Từ đó đưa ra những giải pháp để góp phần phát triển du lịch văn hóa Thái Bình.

7. Bố cục của đề tài

* Phần 1: Phần mở đầu

Bao gồm 7 nội dung đã trình bày bên trên

* Phần 2: Phần nội dung

Bao gồm 3 chương:

- Chương 1: Hệ thống di tích đền thờ Nhà Trần ở Thái Bình
- Chương 2: Mối tương quan giữa các di tích đền thờ Nhà Trần ở Thái Bình
- Chương 3: Thực trạng và định hướng bảo tồn, khai thác hệ thống di tích đền thờ nhà Trần ở Thái Bình để phát triển du lịch

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phạm Minh Đức, Bùi Duy Lan (2003), *Đất và người Thái Bình*, Trung tâm unesco thông tin tư liệu lịch sử - văn hóa Việt Nam, Hà Nội.
2. Đặng Hùng (2011), *Long Hưng – đất phát nghiệp Vương triều Trần*, Nhà xuất bản Văn hóa – Thông tin, Hà Nội.
3. Nguyễn Quang Lê (2001), *Khảo sát thực trạng văn hóa lễ hội truyền thống của người Việt ở đồng bằng Bắc bộ*, Nhà xuất bản khoa học xã hội Hà Nội.
4. Dương Văn Sáu (2008), *Di tích lịch sử - văn hóa và danh thắng Việt Nam*, NXB Đại học quốc gia Hà Nội.
5. Dương Văn Sáu (2004), *Lễ hội Việt Nam trong sự phát triển du lịch*, Đại học Văn Hóa Hà Nội.
6. Tổng cục du lịch (2004), *Non nước Việt Nam*, Trung tâm công nghệ thông tin, NXB Văn hóa – Thông tin, Hà Nội.
7. Tài liệu của ban quản lý di tích lịch sử văn hóa đền Đồng Bằng.
8. Một số trang Web:
 - <http://www.wikipedia.org>
 - <http://www.google.com>
 - <http://www.vietnamnet.com.vn>
 - <http://www.vietnamtourism.com>